

Folkhälsoinsatser i Gullspångs kommun

Folkhälsoplan – 2025

Antagen av Folkhälsorådet 2024-11-27

Godkänd av kommunstyrelsen 2025-01-15

Dnr: 2024-00381

Innehåll

Inledning	3
Del 1	4
Plan med utgångspunkt från samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete och gemensam målbild för folkhälsoarbete i Skaraborg.....	4
Del 2	5
Målområde 1.....	5
Målområde 2.....	6
Målområde 3.....	7
Del 3	
Budget.....	8
Del 4 Eventuell bilaga med ytterligare information.....	9

Verksamhetsplanen/Folkhälsoplanen har antagits av folkhälsorådet i Gullspångs kommun den 2024-11-27 samt godkänts av kommunstyrelsen den 2025-01-15.

Maria Gustafsson (M)
Folkhälsorådets ordförande
Gullspångs kommun

Sebastian Ekeröth- Clausson (S)
Folkhälsorådets vice-ordförande
Delregionalnämnd Östra

Inledning

Enligt samverkansavtal om lokalt folkhälsoarbete ska folkhälsorådet bereda en budget och en verksamhetsplan för prioriterade insatser som ska ske med de medel som är knutna till avtalet. Budgeten och verksamhetsplanen ska beslutas i kommunen senast 31 januari 2025 och skickas till DRNÖ för kännedom.

Folkhälsoplanerna möjliggör för delregional nämnd östra, kommunerna och andra intressenter att få en enkel och överskådlig bild över de folkhälsoinsatser som planeras under året. Planen kan också användas som underlag och vara stöd för dialog och vägledning till beslut, uppdrag och insatser. Folkhälsoplanen ska utgå från kommunala, delregionala, regionala och nationella styrande dokument samt ta hänsyn till lokala förutsättningar och behov.

Del 1

Plan med utgångspunkt från samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete och gemensam målbild för folkhälsoarbete i Skaraborg

Åtaganden i avtalet	Strategier för att uppfylla avtalet (max 100 ord)
Folkhälsoarbetet beaktar gemensam målbild för folkhälsoarbete i Skaraborg och dess beståndsdelar	Målbilden finns med i det strategiska arbetet och finns med som utgångspunkt när Folkhälsoplanen och arbetet framåt sammanställs. Prioriterade områden från målbilden används som utgångspunkt i folkhälsoplanen för 2025.
Kommunen ska göra lokala behovsanalyser inom folkhälsoområdet och utifrån dem prioritera folkhälsoinsatser	Lokala behovsanalyser görs och utifrån dem prioriteras folkhälsoinsatser. Behovsanalysen består av statistik, men framför allt är också det vi ser och hör lokalt av stor betydelse. Här är våra olika samverkansforum centrala.
Folkhälsoarbetet ska ha tydliga och uppföljningsbara mål	Långsiktiga delmål och mål i folkhälsoplanen följs genom nationellt etablerade statistikkällor. Utvecklingen kan således följas över tid. Insatser och aktiviteter som finansieras med folkhälsomedel följs också upp specifikt för att se vad insatser resulterar i och om det kan förväntas bidra till våra folkhälsomål så som tänkt. Centralt är dock att folkhälsoarbetet är långsiktigt och komplext. Effekter kan vara svårt att mäta och det kan ta lång tid innan ev. effekter visar sig.
Folkhälsoarbetet bedrivs strategiskt inom kommunens ordinarie verksamheter.	Kommunens folkhälsostrateg och det lokala Folkhälsorådet med bred representation bidrar till detta. Målet är att implementera framgångsrika insatser i befintliga verksamheter.
Folkhälsoarbetet följs upp och utvärderas inom ramen för kommunens ordinarie styrnings- och ledningssystem	Folkhälsoarbetet dokumenteras och kan följas genom kommunens ordinarie ärendehanteringssystem, Ciceron. Stratsys nyttjas för detta i liten utsträckning. Här finns det utvecklingspotential.
Kommunen ska bidra med och nyttja tillgänglig kunskaps- och metodstöd i folkhälsoarbetet	Kommunens folkhälsostrateg och det lokala Folkhälsorådet med bred representation bidrar till detta.

Del 2

Målområde 1

Mål på lång sikt: Gullspångs kommun har en god och jämlik hälsa i hela befolkningen

Område: Jämlik och jämställd hälsa   **Målgrupp:** Invånarna i Gullspångs kommun

Mål på kort sikt:

- Initiera och verkställa hälsofrämjande och förebyggande insatser inom området.
- Implementera framgångsrika insatser i befintliga verksamheter.
- God verksamhetsöverskridande och extern samverkan.
- Kunskapsbaserat och systematiskt arbetssätt inom området

Planerade insatser-Hur når vi dit vi vill?

✓ **Prioriterat under 2025**

- Hälsöfrämjande och förebyggande insatser som gynnar samhällsgrupper som generellt har sämre hälsa. Kompensatoriska insatser i syfte att jämna ut hälsoklyftorna mellan olika grupper i befolkningen.
- Insatser som främjar jämlika uppväxtvillkor.
- Insatser som främjar delaktighet och inflytande.
- Aktiviteter och insatser som tar hänsyn till tillgänglighet och inkludering.
- ✓ Uppsökande insatser i högre utsträckning, för att nå dom som har störst behov
- ✓ Insatser som förebygger våld i nära relation, våld i nära relation är den yttersta formen av ojämställdhet.
- ✓ Insatser som främjar ett kunskapsbaserat och systematiskt arbetssätt inom området.
- Aktiviteter som främjar verksamhetsöverskridande samverkan samt samverkan med externa aktörer.

Långsiktigt delmål:

- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Målområde 2

Mål på lång sikt: Gullspångs kommun har en god och jämlik hälsa i hela befolkningen

Område: God psykisk hälsa   **Målgrupp:** Invånarna i Gullspångs kommun

Mål på kort sikt:

- Initiera och verkställa insatser som främjar psykisk hälsa och förebygger suicid.
- Implementera framgångsrika insatser i befintliga verksamheter.
- God verksamhetsöverskridande och extern samverkan.
- Kunskapsbaserat och systematiskt arbetssätt inom området.

Planerade insatser-Hur når vi dit vi vill?

- ✓ **Prioriterat under 2025**
- ✓ Tidiga insatser.
- ✓ Insatser som främjar sociala sammanhang samt förebygger utanförskap och ofrivillig ensamhet.
- Insatser som främjar fullföljda studier och en högre utbildningsnivå i kommunen.
- ✓ Föräldraskapsstödjande insatser.
- Insatser som främjar goda rutiner gällande sömn, skärmtid och balans i livet.
- Insatser som främjar trygghet, där invånarna lever och vistas.
- ✓ Insatser som främjar ett kunskapsbaserat och systematiskt arbetssätt inom området.
- Aktiviteter som främjar verksamhetsöverskridande samverkan samt samverkan med externa aktörer.

Långsiktigt delmål:

- Andelen invånare som besväras av ofrivillig ensamhet ska minska.

Målområde 3

Mål på lång sikt: Gullspångs kommun har en god och jämlik hälsa i hela befolkningen

Område: Hälsosamma levnadsvanor   **Målgrupp:** Invånarna i Gullspångs kommun

Mål på kort sikt:

- Initiera och verkställa hälsofrämjande och förebyggande insatser inom området.
- Implementera framgångsrika insatser i befintliga verksamheter.
- God verksamhetsöverskridande och extern samverkan.
- Kunskapsbaserat och systematiskt arbetssätt inom området.

Planerade insatser-Hur når vi dit vi vill?

- ✓ **Prioriterat under 2025**
- ✓ Insatser som främjar rörelse/fysisk aktivitet för alla.
- Insatser som främjar trygghet, där invånarna lever och vistas.
- Kunskapshöjande insatser.
- Insatser som främjar goda rutiner gällande sömn, skärmtid, kostvanor och balans i livet.
- Förebyggande arbete gällande ANDTS (Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak och Spel)
- Insatser som främjar ett kunskapsbaserat och systematiskt arbetssätt inom området.
- Aktiviteter som främjar verksamhetsöverskridande samverkan samt samverkan med externa aktörer.

Långsiktigt delmål:

- Andelen invånare som är fysiskt aktiva i den omfattning som Folkhälsomyndigheten rekommenderar ska öka.

Del 3

Budget

Parterna avsätter vardera 82 740 kr för 2025, vilket totalt ger en summa på **165 480 kr** för lokala folkhälsoinsatser under 2025.

Område	Budget 2025
Jämlik och jämställd hälsa	35 000 kr
God psykisk hälsa	80 000 kr
Hälsosamma levnadsvanor	45 000 kr
Övriga utlägg kopplat till folkhälsoarbetet	5 480 kr
Totalt	165 480 kr
Medel överförda från 2024	26 879 kr

Medel överförda från 2024 flyttas efter beslut i folkhälsorådet 241127 över till 2025 för att användas till den seniormässa som ska genomföras i oktober 2025.

Del 4

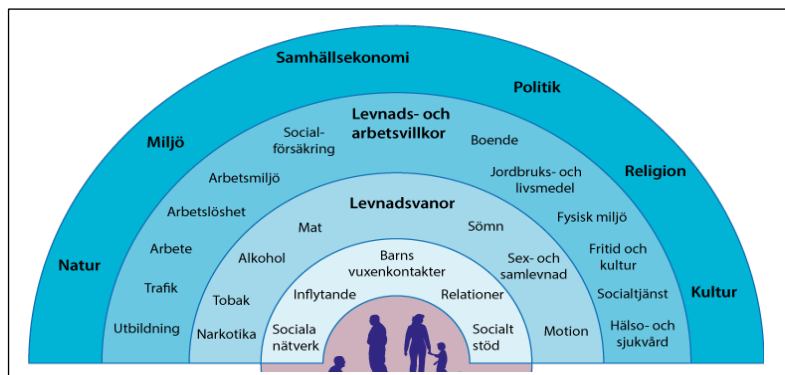
Bilaga med ytterligare information

Bakgrund:

En god och jämlik hälsa i hela befolkningen

Hälsa är komplext och innefattar såväl fysiska, psykiska och sociala aspekter och hälsan påverkas av ett stort antal faktorer kopplat till livsvillkor, livsmiljöer och levnadsvanor. Uppväxtvillkor och förutsättningar där vi bor och lever har central betydelse för vår hälsa. Allt från den fysiska miljön till de psykosociala förutsättningarna med t ex attraktiva mötesplatser som främjar social gemenskap. En del faktorer som har betydelse för hälsan kan inte påverkas, så som genetik och ålder, medan andra faktorer kan påverkas. Förutsättningarna i samhället kan påverkas och här har samhällsfunktioner ett ansvar för att skapa förutsättningar för det goda livet i Gullspångs kommun. Befolkningen i Gullspångs kommun ska ha goda möjligheter att göra hälsosamma val.

God hälsa i befolkningen handlar om att invånarna ska må bra, d.v.s. känna välbefinnande och ha ett gott allmänt hälsotillstånd. God hälsa är en personlig resurs, vilken främjar att man som person kan hantera livets naturliga utmaningar och påfrestningar och göra det man önskar i livet. En välmående befolkning är naturligtvis också en samhällelig resurs, välmående och resilienta invånare bidrar till ett robust samhälle och samhällsutveckling. *Jämlik hälsa* i befolkningen handlar om att det inte ska finnas systematiska och orättfärdiga skillnader i hälsa mellan olika samhällsgrupper. Ofta är människors hälsa sämre ju lägre social position (vilken ställning människor har i olika sammanhang i samhället) de har. För att jämna ut skillnader bör därför utsatta grupper uppmärksammas särskilt i folkhälsoarbetet. Vad som menas med utsatta eller sårbara grupper är en fråga om sammanhang. En grupp kan vara sårbar ur ett perspektiv och inte alls ur ett annat perspektiv. I vissa sammanhang kan exempelvis hbtqi-personer, personer med vissa funktionsnedsättningar, migranter, nationella minoriteter, ensamstående föräldrar och personer som står utanför arbetsmarknaden vara sårbara eller utsatta. Ojämlighet i hälsa uppstår till följd av att sociala grupper har olika tillgång till resurser som påverkar hälsan, så som utbildning, arbete och inkomst. Att stärka förutsättningarna för en god hälsa i alla grupper är ett sätt att skapa ett robust och motståndskraftigt samhälle, vilket möjliggör och skapar förutsättningar för utveckling och framåtanda.

Systematiskt och kunskapsbaserat arbetssätt

Samverkan är A och O i folkhälsoarbetet. Arbetet handlar om att kartlägga behov och göra prioriteringar, identifiera vilka insatser som skulle kunna möta behoven, genomföra insatserna och till sist följa upp och utvärdera dem. Arbetet handlar också om att verka för att bygga in framgångsrika insatser i befintliga verksamheter, för att få långsiktiga effekter och samtidigt möjliggöra att nya insatser kan initieras med folkhälsomedel.

Eftersom hälsa är komplext är det också komplext att mäta och följa hur invånarna mår och hur folkhälsan utvecklas, men genom att titta på och sedan följa några utvalda indikatorer kan vi få en bild av detta och en indikation på om vi är på rätt väg. Viktigt att ha i beaktan är dock att folkhälsoarbete är långsiktigt arbete och insatser som förväntas påverka folkhälsan positivt kan ta lång tid att se effekter av.

För att jämna ut skillnader i hälsa och nå ut till individer med störst behov är det centralt att aktiviteterna och insatserna som planeras tar hänsyn till tillgänglighet och inkludering och mer uppsökande insatser kan krävas, för att nå dom vi helst vill nå.

Kontaktperson: Mikaela Skogsberg

Titel: Folkhälsostrateg

Telefon: 0506-36195

E-post: mikaela.skogsberg@gullspang.se